

İHRACATIN FİNANSMANINDA FORFAİTING

Ali KABAKÇI(*) E. Yasemin YEĞİNBOY(**)

ÖZET

Forfating uygulamada ihracat işlemlerinden doğan; genellikle orta vadeli senetli yada kayıtlı alacakların bir banka garantisizle güvenceye alınarak kesin satışdır..Yatırım malları üretimine dönük sanayinin ve bu tür malları ihrac edecek dış satımcının devletçe daha yoğun teşvik edilmesi, forfatingin özüne ve işlerliğine uygun bir mevzuat oluşturularak yöntemin tanıtımının sağlanması, kullanımının artışı açısından yararlı olacaktır.

1.Giriş

Dış ticaretin finansmanında özellikle geleneksel finansman sistemlerinin kullanımının çekici olmadığı dönemlerde ve alanlarda alternatif finansman yöntemlerinden forfating önemli bir finanslama aracı olacaktır.

Forfating özellikle orta ve uzun vadeli ihracatın finansmanında ve yatırım malları alanına yönelik olarak kullanılan bir finanslama yöntemidir.

Forfating terimi ise Fransızca Forfait sözcüğünden gelmekte olup; hakların devri -teslimi anlamını taşır. Finansman tekniği olarak ise, forfating ihracat işlemlerinden doğan vadeli alacak haklarının geriye dönülmesi olanağını ortadan kaldırarak; ülke içindeki veya dışındaki bir ticari bankaya, uzmanlaşmış bir finans kurumuna iskonto ile satması girişimidir.

Forfating, İhracat işlemlerinden doğan genellikle orta vadeli, uygulamada bir banka garantisizle güvenceye alınmış senetli yada kayıtlı alacakların kesin satışdır (Berk,1985s.25).

Forfating işlemlerinde alacak hakkını satan (Genellikle ihracatçı) forfaitist, bu hakkı satın alan banka ise forfaiter olarak adlandırılmaktadır (Kabakçı ,1989, s.42)

Forfating yapılırken forfaitist kredili satıştan önce bankaya başvurarak bu yapılacak ihracatın finanse edilip edilemeyeceğini, finanse edilme koşullarını

(*) Yrd.Doç. Dr.D.E.Ü. İ.I.B.F., İşletme Bölümü.

(**) Araş.Gör. D.E.Ü. İ.I.B.F., İşletme Bölümü.

faiz oranları hakkında bilgi edinerek ithalatçıyla görüşür. Forfating giderlerine göre mal fiyatları düzenlenir..

Bu işlemler sırasında Forfaiter

- İthalatçının kredi değerliliğini
- Finansman sağlama görevini
- Alacağın tahsil edilememe riskini yüklenir (Demirci, 1988. s.66)

2. FORFAITING'İN DÜNYADAKİ GELİŞİMİ

Forfating ile finanslama yönteminin kullanımı 1950 li yıllara değın uzanmaktadır. 50'li yıllarda ilk olarak batılı Ülkelerin Doğu bloku ülkelere daha sonraki yıllarda gelişmekte olan ülkelere yaptıkları yatırım malı ihracatında gereksinim duydukları finansman için kullanılmaya başlanmıştır. Bugün ise inşaat mallarına ilişkin hizmet ihracatı, tüketim malları servis ve kira kontratları içinde uygulanmaktadır.

Forfating'in gelişimi 1960'lı yılların başında ekonomik büyümenin hızlanmasına paralel olmuştur. O yıllarda ticaret hacminin hızlı gelişimiyle ithalatçıların 3-6 ay gibi sürelerden daha uzun sürelerde ödeme isteminde bulunmaları, İhracatçıların yoğunlaşan yatırım taahhütlerinin öz kaynaklarla karşılama zorlukları, bankaların, ihracatçıların finansman istemlerini karşılamakta yetersiz kalışları; yine o yıllarda gümrük duvarlarındaki yumuşamalar nedeniyle doğu-batı ticaretinin gelişmesi, Asya, Afrika ve latin Amerika ile sıkı ilişkiler Batı Avrupa Ülkelerinin finansman gereksinimini artırmıştır.

1960'lı yıllarda forfating işlemlerine isviçre öncülük etmiş, 1970 li yılların başında ise Avrupa pazarlarının gelişmesiyle Londra forfating işlemlerinin önemli bir merkezi olmuştur.

1980'li yıllarda uluslararası ticaretin yaklaşık binde 2.5'u forfating'le finanse edilmiş, Latin Amerika Ülkelerindeki büyümenin yavaşlamasıyla forfatingle ilgili iş hacminde de bir ölçüde daralma yaratmıştır.

Yakın zamana değın, Uluslararası forfating işlemlerinde en büyük payı

alan İsviçre, İngiltere ve Avusturya yanında; son zamanlarda A.B.D., Kanada, Güney Kore ve Latin Amerika ülkelerinde de ihracatçıları teşvik girişimlerine yönelinmiştir.

3. FORFAİTING'İN YARARLARI

Forfaiting işlemlerinin yarar ve sakıncalarının ihracatçı ve ithalatçı açısından irdelenmesi, finanslama yönteminin durumuna açıklık getirmesi bakımından önemli olabilecektir.

Ihracatçı açısından yararlar şöyle sıralanabilir(Demirci,1988.s.67).

- Kredili mal satışından doğan alacağın tahsil edilememe riski söz konusu değildir. Ticari risk, senedi satın alan banka (forfaiter) tarafından üstlenilmektedir. Senedin tahsil edilememe durumunda bankanın ihracatçıya başvurma hakkı yoktur.

- Forfaiting işlemi ihracattan doğan alacak haklarının bankaya (Forfaiter) belli bir iskonto oranı üzerinden devrine dayandığından, ihracatçı açısından maliyeti önceden belli olmaktadır. Bu durum ihracatçının uzun vadeli bir faaliyet planı yapmasına olanak sağlamaktadır..

- Forfaiting işleminde ihracatçı döviz kurunun aleyhine değişmesinden doğacak kur riskinden kurtulmakta, iskonto işlemi sabit faiz üzerinden yapıldığından faiz riski de ortadan kalkmaktadır.

- İhracatçı vadeli satışlarını forfaiting'le anında paraya çevirebildiği için yeni finansman kaynağına gereksinim duymamaktadır.

- Alacak hakkının satışı ile ihracatçının likiditesi artmakta, kredi kapasitesi genişlemekte ve yeni girişimlere kolayca açılabilir.

- Kredili satış işleminden doğan risk forfaiter (Banka) tarafından üstlenildiğinden, ihracat sigortasına gerek duyulmamakta, ithalatçının kredibilite durumunun saptanması ve alacağın tahsili ile ilgili giderlerden kurtulmaktır.

Forfaiting işlemi ihracatçıya yukarıda belirtildiği gibi bir dizi avantaj sağlarken, ithalatçıya da kredili ithalat olanağı verir. Bunun yanında forfaitere

banka garantisiyle alacaklarında güvenceli olurken; ithalatçının forfaitere yapacağı ödemelerin ülkelerin, borç ertelemelerinde erteleme kapsamına girmemeleri forfaiter açısından garanti oluşturabilmektedir

Bu finanslama yönteminin olumsuzluğu forfaiting maliyetinin yüksek oluşudur. Forfaiting'in bu denli yarar sağlaması ve tarafları riskten uzaklaştırması maliyetleri olumsuz etkileyebilmektedir.

4. FORFAİTING'İN İŞLEYİŞİ VE KOŞULLARI

Forfaiting işlemlerinde ihracatçı, ithalatçı, aval veya garanti veren banka ve alacak hakkını satın alan banka olmak üzere dört taraf görülebilmektedir. Tarafların ilişkisi, mal, senet, para akışına dayanır.

Önce ihracatçı malların gönderim ve teslimini yapar. Buna karşılık ithalatçı ise; avallı veya garanti edilmiş senetleri ihracatçıya verir. Bundan sonrada forfaiting anlaşmasına uygun olarak ihracatçı senetleri forfaitere iletir. Forfaiter de senetlerin iskontosundan sonra geriye kalan miktarı nakit olarak ihracatçıya öder. Senetlerin tahsile gönderilmesi vadesinde olur. İthalatçıdan ödemelerin vadesinde yapılması istenir.

Forfaiting orta ve uzun vadeli bir finansman yöntemi olduğuna göre; ihracat yapılan ülkelerin siyasi durumu, ekonomik kapasiteleri, borç ödeme yeterlilikleri çok önemlidir. Bu bağlamda forfaiting'in işleyişinde bilgilendirme süreci önem kazanmakta ve işlemin başlangıç safhasını oluşturmaktadır.

İhracat alacaklarının forfaiting işlemleri;

- Bilgilendirme

- Forfaiter'in teklifi

- Sözleşme

- Alacağın satın alınması olmak üzere dört safhayı kapsamaktadır (Kılıç- kaya, 1991, s.62).

Bilgilendirme, özel şekillerden resmi yazışmalara kadar değişik iletişim

araçlarıyla gerçekleştirilebilir. Forfaiting şirketi gerekli bilgileri edindikten sonra ihracatçıya kesin ve net bir öneri sunar.

Bilgi - Kontrol listesinde bulunabilecek bilgiler :

- İşlemin yapılacağı para birimi , tutarı ve vadesi,
- Dış satımcı ülke
- Dışsatımcının ünvanı ve ülkesi,
- Ödeme garantisi verenin ünvanı ve ülkesi,
- Forfaiting konusu borcun türü (police, emre muharrer senet, bono v.b.)
- Güvencenin türü (Aval veya Banka garantisi)
- Geri ödeme (itfa planı)
- İhraç edilecek malların niteliği
- Malların teslim tarihi
- Belgenin teslim tarihi
- Gerekli izinler ve lisanslar
- Senetlerin ödeme yeri şeklinde belirtilebilir (Akgüç, 1986, s.40)

Forfaiter'in Teklifi; ihracatçıya forfaiter tarafından sunulacak öneriler kesinlikle yazılı olarak hazırlanır ve bazı bilgileri içerir. Bu bilgiler şunlardır.

-Bilgilendirme bölümünde belirtilenlere uygun olarak, garantilerde dahil olmak üzere işin tam bir tanımı,

-İhracatçının ödeme aracını ibraz etme tarihi ile, alacağı satın alma tarihi,

-Alacak miktarı ile vade günlerinin ayrıntılı bir açıklamasıyla ile forfaiting şirketinin alacağı "rücusuz" satın alacağına dair beyanı,

-İskonto oranı, ön hazırlık ücreti(kural olarak altı aylık peşin) ve faiz yöntemi,

-Forfaiter'e ihracatçı tarafından devir ve temlik edilecek belgeler, (senetler,ödeme garantisi ve diğer garantiler),

-İhracatçının ithalatçıya karşı mükellefiyetlerini yerine getirmemesi durumunda forfaiting şirketinin sorumlu olamayacağına dair beyan,

-İhracatın gerçekleşmesi için alıcı ülkede resmi makamlarca istenilen gerekli bütün izinlerin gözönünde bulundurulması talimatı,

-Teklifin süresi,

-Hak ve yetkilerr şeklinde belirtilebilir.(Kılıçkaya, 1991 s.63)

Sözleşme; genellikle ihracatçıya sunulan forfaiter önerisi sözleşme olarak kullanılır. Ancak çok büyük işlemlerde resmi bir forfaiting sözleşmesi imzalanır.

Alacağın Satın Alınması; forfaiterin önerilerini uygun olarak vesaiklerin forfaitere teslimi ve alacağın forfaiting şirketi tarafından alımının gerçekleşmesi üzerine şirket ihracatçıya bir hesap özeti gönderir. Bu özette alacağın özellikleri belirtilmekte, kabul koşulları yeniden hatırlatılmakta ve iskonto oranına göre ihracatçıya ödenecek miktar ve ödeme yeri belirtilmektedir.

Forfaitingın işleyişi sırasında ihracatçıdan aldığı poliçe ve bonoyu elinde bulunduran forfaiter bu senetleri vadesi gelinceye kadar elinde tutabileceği gibi; likidite durumuna göre ikinci bir forfaitere satabilir Bu satışlar sırasında önemli olan senetlerin tekrar birinci forfaitere dönmemesidir.

Forfating işleminin kârlı olabilmesi için aşağıdaki koşulların gerçekleştirilmesi uygun olur.

- Alacağın devri mümkün olmalıdır

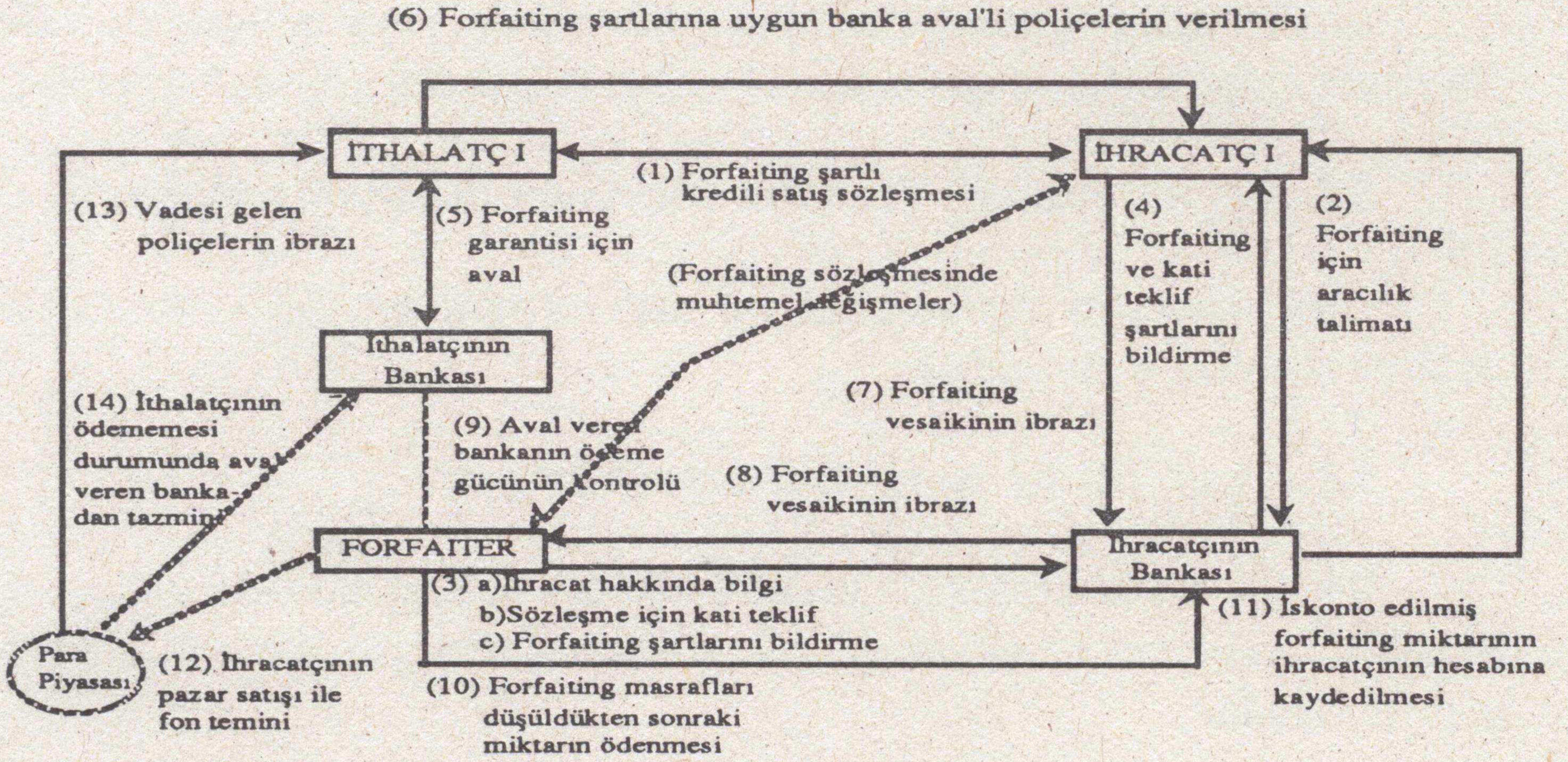
- Ödeme koşulları uluslararası ticari eğilimlere uygun olmalıdır

- Alacağın uluslararası bir banka veya ithalatçı tarafından garanti edilmesi gereklidir.

- Alacağın enaz vadesinin 6 ay olması işlemler daha karlı yapabilecektir

- Alacak forfaiting işlemleri sırasında mevcut olmalıdır. Malların sevki ve ithalat izinlerinin alınmış olması gereklidir.

Şekil.1. İHRACAT ALACAĞININ FORFAİTING'İ

5. FORFAİTING'TE MALİYET ÖGELERİ

Forfaiting'te maliyet ögeleri ;

- Fon sağlama maliyeti
- Faiz riskine karşı korunma maliyeti
- Politik ve transfer riskinden korunma maliyeti,
- Ticari riske karşı koruma maliyeti
- Taahhüt komisyonu
- Tahsilat süresi şeklinde açıklanabilir.

5.0. Fon Sağlama Maliyeti

Forfaiting'te anlaşma konusu paralar, daha önce değinildiği gibi istikrarlıdır. Bu paranın Avrupa para (Euro) piyasalarından temini bir maliyete göre belirlenebilecektir. Forfaiting işlemleri çoğunlukla Euro piyasalarında kullanımı yaygın olan \$, DM ve SF. cinsinden olabilmektedir. Diğer döviz cinsleri maliyetlerin yükselmesine neden olabilir.

5.1. Faiz Riskine Karşı Koruma Maliyeti

Sabit faizli önerilerde, iskonto edilen bono veya poliçelerin vadeleri süresince oluşacak faiz değışiminden korunmak için eklenen maliyetlerdir.

5.2. Politik Risk ve Transfer Riskinden Korunma Maliyeti

Ülke riskinden kaynaklanan bir maliyet türüdür. %5 - %6 dolayında değışen bir oranı ifade edebilir.

5.3. Ticari Riske Karşı Korunma Maliyeti

Bu risk ithalatçıya aval veren bankanın komisyonundan oluşan fakat ithalatçı tarafından karşılandığı için forfaiting maliyeti içine girmeyen bir maliyet türüdür.

5.4. Taahhüt Komisyonu

İhracatçının ihracat gerçekleşene değin bankadan aldığı forfaiting önerisinin sabit kalmasını sağlamak amacıyla bankaya ödeyebileceği komisyondur.

5.5. Tahsilat Süresi

Poliçelerin vadesinde ödenmemesi durumunda bu gecikmeyi önlemek amacıyla poliçelerin vadesine eklenen gün sayısından oluşmaktadır. Genelde forfaitinge konu olan alacaklar en fazla 6 yıl vadeli ve altı'şar aylık eşit taksitler halinde yapılabilmektedir. Bu Ödeme aracı yanında bono ve senetlerde kullanım alanı yaygındır. Bunların yanında kredi mektupları ve muhasebeleştirilmiş alacaklarda forfaiting işlemlerinde kullanım alanı bulabilmektedir. yalnız bunların devirleri özel izne, tahsilatlarındaki

güçlükler, ülkeler arasındaki farklılıklar bu araçların (Kredi mektupları ve Muhasebeleştirilmiş alacaklar) yaygın olarak kullanılmasını engellemektedir.

6. FORFAİTING'İN TÜRKİYEDEKİ DURUM

Ülkemiz için ekonomik gelişmenin yadsınamaz önemini benimseyen bu yapı içinde ihracatın payının nedenli yüksek olduğunun bilincine varan ülkeler gibi ülkemizde de çeşitli finansman kaynaklarının avantajlarından yararlanılması yoluna gidilmeye çalışılmaktadır.

Ülkemiz dış ticaret mevzuatı incelendiğinde görülecektir ki forfaiting uygulamasına yasal bir engel yoktur. Ticari rekabette güçlü olabilmemiz açısından ihtiyaç bulunmaktadır (Emiroğlu, 1989, s.3).

Ülkemizde factoring işleminin yapılabilmesi açısından var olan yasal boşluk ve engeller forfaiting içinde geçerlidir.

Forfaiting ülkemiz için oldukça yeni bir finansman yöntemi olmasına karşın dış pazarlarda rekabetin yoğunluk kazanmış olması nedeniyle bu teknikten ihracatçılarımız yeni yararlanmaya başlamışlardır. Bilindiği gibi, İhracat Rejimi Hükümleri kredili ihracata olanak tanımakta ancak bir yıldan uzun vadeli ihracatın tescim edilmesi şartını gerekli kılmaktadır. Yine aynı rejime göre kredili ihracat sonucu alınan ödeme araçları ihracatçılarca ülkemizdeki bankalara veya bu bankaların aracılığıyla yurt dışındaki bankalara iskonto ettirilmeleri de mümkün bulunmaktadır.

Forfaiting uygulamalarının yatırım malları finansmanına dönük olması ülkemizde de forfaiting işlemlerinin fazla gelişmeyeceği izlenimini vermesine karşın, forfaiting'in tarımsal ürün ticaretinde uygulanmaya çalışılması (Emiroğlu, 1989 s.3) ve yatırım malları imalatını teşvik kararlarıyla (26/10/1985 tarih resmi gazete) forfaiting işlemlerinin gelişmesi sağlanabilecektir.

Forfaiting'in orta ve uzun vadeli bir finansman yöntemi olduğu dikkate alındığında ihracat yapılan ülkelerin siyasi konumu, ekonomik kapasiteleri, borç ödeme yeterlilikleri önem kazanaçak forfaiting'in gelişebilmesi için istikrarlı ülkelere yönelmesi gerekecektir. Bu durumda ihraç edilen malın türü kadar ihracatın yapıldığı ülkede önemli olacaktır.

Bu arada forfaiting'in gelişmesinde rolü olacak bankalarında ülke ekonomisinin gelişmesinde yeterli bir işlevi yerine getiremediği, deneyim eksiklikleri ve Türk Bankacılık sistemindeki yüksek faiz uygulamaları bu konudaki olumsuzluklar olarak görülebilir. Son iki yıldır ihracatın parasal teşvikler yerine kredilerle desteklenmesi anlayışına paralel olarak bankalarda türk ihracatçısının gereksinimleri çerçevesinde yeni finansal hizmetler sunmak amacıyla girişimlerde bulunmaktadır. Sonuçta sanayileşmiş ülkelerde uygulanma alanı bulan çok çeşitli bankacılık tekniği gibi forfaiting' te Türk Bankacılık sistemi çinde yerini almaktadır..

7. MALİ YASALARI AÇISINDAN FORFAİTING'İN DEĞERLENDİRİLMESİ

Mali sektörün en dinamik kuruluşlarından olan bankalar tarafından forfaiting uygulamalarına başlanmıştır. Bankaların piyasa müşterileri hakkında daha kolay mali bilgi edinebilmeleri büyük bir avantaj sağlamaktadır. Büyük bir kısmı rekabet amacı ile uygulamaya koyduğu forfaiting uygulamasının yetişmiş elaman ve altyapı yetersizliği nedeniyle yeteri kadar ihracatçı firmaları bilgilendirememişlerdir. Bu durumda forfaiting'in yaygınlık kazanmasında etken olmuştur. Çünkü forfaiting uygulamaları var olan ilgili yasalardaki genel hükümler çerçevesinde yürütülmektedir. İlgili yasalar Borçlar Kanunu Ticaret Kanunu Türk Parasının Kıymetini koruma Kanunu, Damga vergisi Kanunu, Katma değer Vergisi kanunu olmaktadır.

7.0. Borçlar Kanunu Yönünden Forfaiting;

Forfaiting'in uygulamasındaki temel işlem bir alacak hakkının başkasına devredilmesidir. Bu durumda Borçlar kanunun'da "Alacağın Temliki" ile paralellik göstermektedir.*

Alacağın temliki; Kanun ve akit ile yada işin önemi gereği olarak yasak edilmemiş olmadıkca borçlunun rızasına bakılmaksızın alacaklının, alacağını üçüncü bir şahsa devretmesidir (B.K.Md.162). Yapılan alacak temlikinin geçerli olabilmesi için temlikin yazılı ve ilgili şartları taşıması gerekir (Bk. Md.163). Forfaiting işlemi ile forfaitis (temlik eden) ile forfaiter (temelluk eden) arasındaki hukuki ilişki ortadan kalkarak, alacağın tahsil edilmesine ait bütün hak ve borçlar forfaitere geçer. Çünkü Forfaiting te alacağın rucu hakkı bulunmaktadır.

7.1. Türk Ticaret Kanunu Yönünden Forfaiting

Forfaiting uygulamasına konu olan poliçe, bono, senet, kambiyo senetleri olarak yer almaktadır. Bu durumda Türk Ticaret Kanununda kambiyo senetleri kıymetli evrak olarak nitelendirilmektedir.

Kıymetli evrak, bir hakkın senede bağlı olduğu ve senetsiz durmayan ve devrinin mümkün olmadığı senetlerdir. (TTK'Md. 5. 57) Forfaiting kapsamını oluşturan kıymetli evrakların devredilmesi kıymetin, evrakın özelliğine göre Türk Ticaret Kanunu'na göre hükümleri tabidir.

7.2. Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu Yönünden Forfaiting

Forfaiting uygulaması ihracat işletmelerine bağlı olarak bir alacağın temlik özelliği taşımaktadır. Bu durumda alacağın temlikini oluşturan işlem ihracat faaliyetine bağlı olması nedeni ile Türk Parası Kıymetini Koruma Kanununda "İhracat dövizlerinin yurda getirilmesi ve ihracat hesaplarının kapatılmasına ilişkin şartlara uyulmasını gerektirir.

ihracat dövizlerinin yurda getirilmesinde, ticari amaçlarla ihraç edilen malların tutarlarının 180 gün (6) ay içinde ihracatçılar tarafından yurda getirilerek bankalara ve özel finans kurumlarına, Türk Parası olması durumunda ispatı, döviz ise satılmasını zorunlu kılmaktadır (91-32-5.sayıli karar Md.8). Ancak burada ihracatçıya bir kolaylık sağlanarak söz konusu ihracat dövizlerinin en az %70'nin fiili ihrac tarihinden itibaren 90 gün (3.ay) içerisinde yurda getirirlerse geri kalan %30'a karşılık olan ihracat dövizini ihracatçı istediği şekilde tasarruf edebilme hakkına sahiptir (91/1935 sayılı karar Md.6). Burada önemli olan nokta ihracatçı firmanın alacak hakkını temlik edilmesi nedeni ile tahsil işlemini gerçekleştirecek olan taraf forfaiter olmaktadır. (Tebliğ, 91.32/5Md. 21) Bu durum ihracat hesaplarının kapatılmasına ilişkin sorumluluk forfaiting işlemini gerçekleştiren bankaya da forfaiting şirketine geçmektedir.

7.3. Damga Vergisi Kanunu Yönünden Forfaiting

Forfaiting uygulamasına konu olan belgeler birer kambiyo senedirler. Bu durumda kambiyo senetlerinden bono, poliçe ve senet düzenledikleri ve alacağın temlikinde Damga vergisi'nin "kağıdın kapsamına" göre ilgili tabloda yer alan oranla üzerinden damga vergisi ve tesbiti olmaktadır.

Kağıdın kapsamı; düzenlenen kağıdın damga vergisi kanununa tabi olarak verginin belirlenebilmesi açısından önemli olmaktadır. (D.V.K., Md1,4). Forfaiting'e konu olan senetler düzenlendikleri anda senet tutarının binde 5'i oranında damga vergisine tabi olmaktadır. Burada Forfaitist ile forfaiter arasında yapılan alacağın temlik yazılı bir akid olarak temlikname olarak kabul edilebileceği için bir damga vergisinin tahakkuk söz konusu olacaktır. Bu durumda damga vergisinin oranı binde olup mükellefi forfaiter olmaktadır.

7.4. Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi Yönünden Forfaiting

Forfaiting işleminde taraflardan birisi olan forfaiter bir banka olabilir. Bu durumda forfaiting işlemini yerine getiren banka açısından alacakların iskonto edilmesi hizmeti'ne göre Banka ve Sigorta Muameleleri vergisine tabi olacaktır.

Bankalar ne şekilde olursa olsun yaptıkları tüm işlemler nedeniyle kendi lehlerine her ne nam ile olursa nakten yada hesaben aldıkları paralar Banka ve Sigorta Muameleleri vergisine tabi olmaktadır (Ban.K.Md.1). Ayrıca, Bankalar forfaiting işlemleri dolayısıyla sundukları hizmetler karşılığında aldıkları komisyon, gider vb. faaliyetler içinde gider vergisi tahakkuk ettirebilmektedirler (Gid.V.K.Mad.28).

7.5. Katma Değer Vergisi Kanunu Yönünden forfaiting

Forfaiting işlemi alacak hakkının satışı işlemi olmaktadır. Forfaiting işlemi forfaiter'e bir forfaiting şirketi olması durumunda "Finansman sağlama ve alacak tahsilatı hizmeti" kapsamına girmektedir. Bu durumda bono, poliçe ve senet üzerinde belirli bir iskonto oranı ile forfaitiste finansman sağlandığı hizmeti için talep edeceği tutar Katma Değer Vergisi matrahını oluşturacaktır.

Forfaiter şirketi, forfaiting işlemi alacak tahsilatı ve bir hizmet sunumu niteliği taşıması nedeniyle katma değer vergisi yönünden bir vergiyi doğuran olay niteliğini taşımaktadır (KDV, Md.1, 4).

Forfaiter'ın tahakkuk ettirmiş olduğu hesaplanan KDV'si forfaitist yönünden indirilecek KDV'si özelliği taşımaktadır.

7.6. Savunma Sanayi Destekleme Fonu Yönünden Forfaiting

Forfaiting işleminde alacak hakkının satışında forfaitist banka olması durumunda bu faaliyetler karşılığında bir gelir elde edilmesi söz konusu olduğunda gelir vergisi stopaj (G.V. Md.94) bağlı olarak savunma sanayi destekleme fonu kesintisinin tahakkuk etmesi gerekir. Bu durumda gelir vergisi stopajının yapılmasını gerektiren faaliyet kapsamında değerlendirilebilir.

Gerçek gelirlerin beyan etmeye mecbur olan ticaret erbabı nakden yada hesaben elde ettikleri gelirlerden gelir vergisi stopajı yazmak zorundadırlar. (GVK-Md.54) Gelir vergisi olarak hesaplanan vergi üzerinden ayrıca Savunma sanayi destekleme fonu kesintisi yapılır (SSDP.Md.13).

8. SONUÇ

Forfaiting'le finanslama ülkemiz açısından; Forfaiting'e konu olan mallar ve geçerli olan para birimleri yönüyle kullanımı daha uzak bir yöntem olarak görülebilmektedir. Forfaitingle finanslama yönteminden yararlanabilmemiz yatırım malları üretimimizin artışı ve bankacılık sistemimizin yetkin bir düzeye erişebilmesiyle mümkün olabilecektir.

İhracatçı işletmelerin kredi istemini forfaiting şirketlerinin üstlenmesi, bankalar dışında kredi kurumlarının devreye girmesini sağlayarak, bu işlemlerin kredi limitlerini genişletebilecektir. Kredi gereksiminin karşılanmasının zorluğu yönünden gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkelerin sıkıntıları dikkate alındığında, bu yöntemin etkin bir şekilde uygulanabilirliğinin sağlanması finansman sağlama bakımından önemli olacaktır.

Yatırım malları üretimine dönük sanayinin ve bu tür malları ihrac edecek dış satımcının devletçe daha yoğun teşvik edilmesi, forfaitingin özüne ve işlerliğine uygun bir mevzuat oluşturularak yöntemin tanıtımının sağlanması, kullanımının artışı açısından yararlı olacaktır.

FORFATING

The purpose of this article is to analyze the improvement and the functioning of Forfaiting which is one of the alternative finance methods. In this article, the functions of the forfaiting firm, the advantages of this technique and the conditions in Türkiye have been also discussed in general aspects.

KAYNAKÇA

- AKGÜÇ, ÖZTİN.; "Dışsatım finansmanında Bir Yöntem" **Forfaiting, Sermaye Piyasası Dergisi**, 1986.
- BERK, Niyazi.; "Dış Ticarete Yeni Bir Finansman Araçısı Olarak Forfaiting", **Para ve sermaye Piyasası**, Sayı 177, Temmuz 1985.
- EMİROĞLU, Meftune.; **Tarım Ticaretinde Garantili Bir Model : Forfaitng. Türkiye İktisat**, sayı .1806.1989.
- ERSAN , İhsan.; **Forfaiting ve Türkiye, Para ve Sermaye Piyasası**, Sayı . 77. 1985.
- DEMİRÇİ, Muzaffer.; **İhracatta Finansman Teknikleri**, Bilgehan Basım evi ,İzmir, 1988.
- KABAKÇI, Yurdagül.; **İhracata Yönelik İşletmelerde Alternatif Finansman Yöntemleri.** yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. D.E.Ü.İ.İ.B.F.1989.
- KILIÇKAYA, Hüsamettin.; **Güncel Bir Yöntem: Forfaiting.Hazine ve Dış Ticaret Dergisi**, Sayı. 8.1991.
- TANYERİ, Mustafa.; **Türkiyede Dış satımın Geliştirilmesinde Dış satım Finansmanı ve Belirli Dışsatımcı Firmaların Pazarlama Etkinlikleri Yönünden Değerlendirilmesi.** Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir. 1986.

KANUNLAR-TEBLİĞ VE KARARLAR

- Türk Parasının Keymeti Koruma Hakkında Karar. Borçlar kanunu
- Gelir Vergisi Kanunu. Türk Ticaret Kanunu
- Türk Parasının Keymeti Koruma Hakkında Tebliğ.
- Banka ve sigorta Muameleri Vergisi. Damga Vergisi Kanunu
- Savunma Sanayi Destekleme Fonu. Gider Vergisi Kanunu
- Katma Değer Vergisi Kanunu.